

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2008)

6ο Συνέδριο ΕΤΠΕ «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»

Το Διαδίκτυο ως Μέσο Επικοινωνίας και Μάθησης: Το Παράδειγμα των Δικτύων ΣΕΠ σε Εκπαιδευτικές Μονάδες του Νομού Δωδεκανησου

Νικόλαος Κωστης, Αθανάσιος Τζιμογιάννης

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κωστης Ν., & Τζιμογιάννης Α. (2026). Το Διαδίκτυο ως Μέσο Επικοινωνίας και Μάθησης: Το Παράδειγμα των Δικτύων ΣΕΠ σε Εκπαιδευτικές Μονάδες του Νομού Δωδεκανησου . *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 303–310. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/9637>

Το Διαδίκτυο ως Μέσο Επικοινωνίας και Μάθησης: Το Παράδειγμα των Δικτύων ΣΕΠ σε Εκπαιδευτικές Μονάδες του Νομού Δωδεκανήσου

Νικόλαος Κωστής¹, Αθανάσιος Τζιμογιάννης²

¹ Κέντρο Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού Ν. Δωδεκανήσου

² Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

nkostis@freemail.gr, ajimoyia@uop.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή παρουσιάζει το πρόγραμμα των σχολικών δικτύων Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ) που υλοποιήθηκε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 σε εκπαιδευτικές μονάδες του Ν. Δωδεκανήσου. Η καινοτομία των προγραμμάτων αυτών βασίζεται στην ιδέα της αξιοποίησης του Διαδικτύου και των ΤΠΕ ως εργαλείο ενημέρωσης και γνώσης γύρω από ζητήματα ΣΕΠ και, παράλληλα, ως μέσο επικοινωνίας, συνεργασίας, ανάπτυξης δεξιοτήτων και επίλυσης προβλημάτων. Τα αποτελέσματα ήταν ικανοποιητικά, σε ότι αφορά στην αξιοποίηση των ΤΠΕ και στη συνεργασία των μαθητών κάθε σχολείου, ενώ διαπιστώθηκε χαμηλή αλληλεπίδραση ανάμεσα σε μαθητές από διαφορετικά σχολεία.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Διαδίκτυο στην εκπαίδευση, Δίκτυα σχολείων, ΣΕΠ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται μια μεγάλη συζήτηση για τις εκπαιδευτικές εφαρμογές του Διαδικτύου, που ξεκινούν από την υποστήριξη της παραδοσιακής διδασκαλίας και φθάνουν μέχρι τις σύγχρονες εφαρμογές του παγκόσμιου Ιστού δεύτερης γενιάς (Web 2.0) και της εκπαίδευσης από απόσταση. Λόγω της τεχνολογικής του δομής και της οργάνωσης των πληροφοριών, το Διαδίκτυο έχει δύο βασικά χαρακτηριστικά που το καθιστούν ένα ισχυρό μέσο υποστήριξης και ενίσχυσης της μαθησιακής διαδικασίας: α) αποτελεί μία τεράστια **πηγή πληροφοριών** οι οποίες είναι εύκολα προσβάσιμες για τους χρήστες, λόγω της υπερμεσικής δομής και οργάνωσής τους και β) επιτρέπει την **επικοινωνία** (σύγχρονη ή ασύγχρονη), χωρίς χρονικούς ή γεωγραφικούς περιορισμούς, μέσω ηλεκτρονικών συζητήσεων, ανταλλαγής μηνυμάτων και μετάδοσης πληροφοριών ή αρχείων.

Σύμφωνα με τον Jonassen (2003), το Διαδίκτυο μπορεί να παραμείνει ένα απλό μέσο πληροφόρησης, χωρίς καμία ευρύτερη παιδαγωγική και μαθησιακή αξία, αν χρησιμοποιηθεί με βάση τα παραδοσιακά μοντέλα για τη μάθηση. Πράγματι, το Διαδίκτυο και οι υπηρεσίες του έχουν τη δυνατότητα να μετασχηματίσουν την παραδοσιακή διδασκαλία σε μια ενεργητική μαθησιακή διαδικασία (Τζιμογιάννης & Σιόρρεντα, 2007), καθώς

- υποστηρίζουν την ενεργητική συμμετοχή και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών

- ευνοούν διαφορετικά μαθησιακά στυλ και υποστηρίζουν την εξατομικευμένη μάθηση
- καλλιεργούν ένα εύρος σημαντικών δεξιοτήτων στα πλαίσια της γενικής παιδείας
- παρέχουν στους μαθητές πολλαπλές δυνατότητες έκφρασης και επικοινωνίας
- παρέχουν ευκαιρίες και δυνατότητες μεταφοράς εμπειριών της πραγματικής ζωής στο χώρο του σχολείου
- προωθούν την επικοινωνία μεταξύ μαθητών από διαφορετικές περιοχές επιτρέποντας την κατανόηση της διαφορετικής κουλτούρας τους
- διαμορφώνουν ευκαιρίες στους μαθητές να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν.

Τα αποτελέσματα ερευνών στη χώρα μας δείχνουν ότι η διάχυση και η παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ και του Διαδικτύου στα σχολεία είναι περιορισμένη (Jimoyiannis & Komis, 2007) και, ουσιαστικά, εξαντλείται στα μαθήματα Πληροφορικής του γυμνασίου και του λυκείου. Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα αποτελέσματα του προγράμματος σχολικών δικτύων ΣΕΠ (ΥΠΕΠΘ, 2003) που υλοποιήθηκε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 σε εκπαιδευτικές μονάδες του Ν. Δωδεκανήσου. Το πρόγραμμα αυτό σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε ως μια καινοτόμος δράση, η οποία ξεφεύγει από το τυπικό πλαίσιο του ΣΕΠ και έχει ως στόχο την αξιοποίηση των ΤΠΕ στα σχολεία ως μέσο έρευνας, μάθησης και καλλιέργειας δεξιοτήτων.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΚΤΥΩΝ ΣΕΠ ΣΤΟ Ν. ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Το Πρόγραμμα “Εφαρμογή Προγραμμάτων Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού σε Εκπαιδευτικές Μονάδες” στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ, προωθεί δράσεις δικτύωσης σχολείων με στόχο την πληροφόρηση, τον επαγγελματικό προσανατολισμό και τη συμβουλευτική, ώστε οι μαθητές να οδηγηθούν στην αποσαφήνιση των στόχων τους, στην ενδυνάμωση της αυτοπεποίθησης και της αυτο-εκτίμησής τους και να προετοιμαστούν επαρκώς για τη ζωή του εργαζόμενου και του πολίτη (ΥΠΕΠΘ, 2003). Απώτερος στόχος του προγράμματος ήταν οι μαθητές να αναπτύξουν κομβικές δεξιότητες για την παραπέρα πορεία τους, όπως δεξιότητες επικοινωνίας και ομαδικής εργασίας, αναζήτησης, συγκέντρωσης και αξιοποίησης πληροφοριών, ικανότητες χρήσης εργαλείων των ΤΠΕ για την επίλυση προβλημάτων.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 υλοποιήθηκαν σε εκπαιδευτικές μονάδες του Ν. Δωδεκανήσου πέντε δίκτυα ΣΕΠ στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ, Πρόγραμμα 2.4.1.ε “Εφαρμογή Προγραμμάτων Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού σε Εκπαιδευτικές Μονάδες”. Στα δίκτυα συμμετείχαν συνολικά 20 σχολεία (γυμνάσια και λύκεια) από διάφορα νησιά και 235 μαθητές Γ΄ τάξης γυμνασίου και Α΄ τάξης λυκείου (116 κορίτσια και 119 αγόρια). Τα θέματα που διαπραγματεύτηκαν ήταν τα εξής:

Δίκτυο 1: e-συζήτηση για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στα νησιά μας

Δίκτυο 2: e-συζήτηση για το ρόλο των νέων τεχνολογιών στην αγορά εργασίας

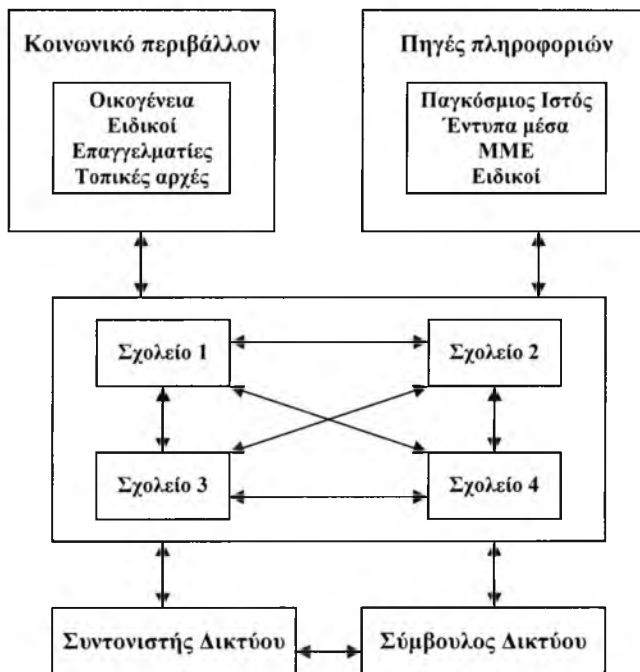
Δίκτυο 3: Νέες μορφές απασχόλησης στον τόπο μας: Ηλεκτρονική συζήτηση

Δίκτυο 4: Η πληροφόρηση μέσα από το θεσμό του ΣΕΠ

Δίκτυο 5: Επαγγελματικό Λύκειο – Ειδικότητες ΤΕΕ και η επαγγελματική σχέση με το Τουριστικό Προϊόν στα Δωδεκάνησα.

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΙΚΤΥΩΝ ΣΕΠ

Το μοντέλο οργάνωσης και λειτουργίας των σχολικών δικτύων ΣΕΠ που ακολουθήθηκε στο Ν. Δωδεκανήσου περιλαμβάνει τους εξής παράγοντες (Σχήμα 1): α) Τα σχολεία, δηλαδή τους μαθητές και τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό κάθε σχολείου, β) τον συντονιστή του Δικτύου, γ) τον επιστημονικό σύμβουλο, δ) το κοινωνικό περιβάλλον και ε) τα τεχνολογικά μέσα και τις πηγές πληροφόρησης.

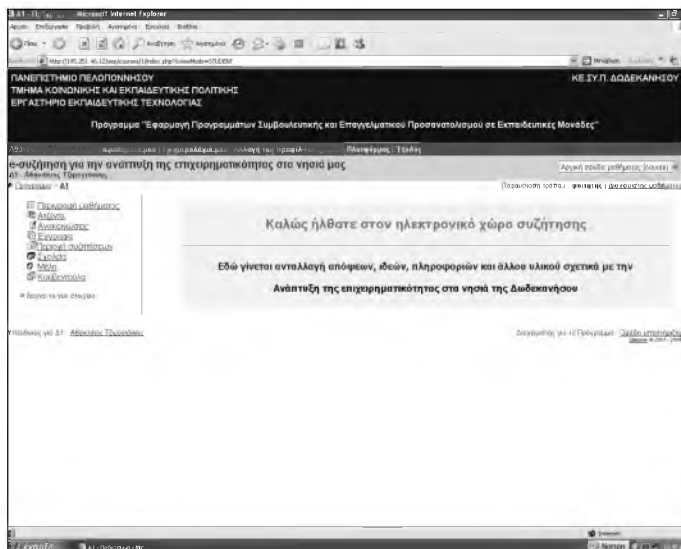

Σχήμα 1. Δομή των σχολικών δικτύων ΣΕΠ Ν. Δωδεκανήσου

Οι διαδικασίες επικοινωνίας, συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ των μελών του Δικτύου (μαθητών, εκπαιδευτικών, συντονιστή και συμβούλου) έγιναν ηλεκτρονικά και, κυρίως, μέσω του συστήματος διαχείρισης ασύγχρονης ηλεκτρονικής μάθησης (<http://195.251.46.12/sep>), το οποίο αναπτύχθηκε για τις ανάγκες του προγράμματος χρησιμοποιώντας την πλατφόρμα ανοικτού κώδικα Claroline (2008). Στο Σχήμα 2 δείχνεται η εισαγωγική οθόνη του περιβάλλοντος για το Δίκτυο 1, όπου φαίνονται οι βασικές υπηρεσίες, όπως:

- **Περιγραφή** των στόχων και των διαδικασιών
- **Ατζέντα**, με το χρονοδιάγραμμα εργασιών του Δικτύου

- **Ανακοινώσεις**, σχετικά με διαδικαστικά ή τεχνικά ζητήματα
- **Έγγραφα**, με σχετικό εκπαιδευτικό και ενημερωτικό υλικό και συνδέσμους με τους προτεινόμενους δικτυακούς τόπους
- Περιοχές **σύγχρονης και ασύγχρονης συζήτησης**, καθώς και διαμοίρασης αρχείων.

Σχήμα 2. Εισαγωγική οθόνη της ηλεκτρονικής τάξης του Δικτύου 1

ΜΟΝΤΕΛΟ ΚΑΙ ΦΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η καινοτομία των προγραμμάτων αυτών βασίζεται στην ιδέα της αξιοποίησης των ΤΠΕ ως εργαλείο ενημέρωσης και γνώσης γύρω από ζητήματα ΣΕΠ και, παράλληλα, ως μέσο επικοινωνίας, συνεργασίας, ανάπτυξης δεξιοτήτων και επίλυσης προβλημάτων. Το μοντέλο εργασίας που ακολουθήθηκε βασίζεται στη μέθοδο project (Moursund, 2003) με έμφαση στην αξιοποίηση των ΤΠΕ και ειδικότερα των υπηρεσιών του Διαδικτύου σύμφωνα με το ολιστικό πρότυπο (Κόμης, 2004). Περιλαμβάνει πέντε φάσεις-στάδια:

1. Διαμόρφωση του πλαισίου εργασίας του Δικτύου (διάρροια 2 εβδομάδες):

Αρχικά έγινε ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ των συντελεστών κάθε δικτύου (εκπαιδευτικών, συντονιστή και συμβούλου) με στόχο τη διαμόρφωση ενός ρεαλιστικού χρονοδιαγράμματος και ενός λειτουργικού πλάνου εργασίας των μαθητών. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε, κυρίως, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και το forum της πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης. Με βάση το πλαίσιο αυτό οργανώθηκαν οι επιμέρους δράσεις ανά σχολείο και οι τρόποι εργασίας και συνεργασίας των μαθητών. Παράλληλα, αξιολογήθηκαν και οριστικοποιήθηκαν οι προτεινόμενοι δικτυακοί τόποι, οι οποίοι ενσωματώθηκαν στο σύστημα ασύγχρονης ηλεκτρονικής μάθησης.

2. Ενημέρωση των μαθητών για το Πρόγραμμα (διάρκεια 2 εβδομάδες): Ο υπεύθυνος καθηγητής κάθε σχολείου ενημέρωσε τους συμμετέχοντες μαθητές για το πρόγραμμα και προκάλεσε το ενδιαφέρον τους. Στη συνέχεια καθοδήγησε συζητήσεις με στόχο την εξειδίκευση του θέματος μελέτης και τη διαμόρφωση του χρονοδιαγράμματος και του πλάνου εργασίας. Δημιούργησε ομάδες εργασίας και συντόνισε διαδικασίες ενημέρωσης και συνεργασίας μεταξύ των μαθητών. Απώτερος στόχος της φάσης αυτής ήταν η εισαγωγή των μαθητών στο αντικείμενο του Προγράμματος και η καλύτερη δυνατή προετοιμασία της συμμετοχής τους στην ηλεκτρονική κοινότητα του Δικτύου. Παράλληλα, οι μαθητές εξοικειώθηκαν έκαναν την εγγραφή τους στο σύστημα και εξοικειώθηκαν με τις υπηρεσίες σύγχρονης (chat) και ασύγχρονης επικοινωνίας (forum).

3. Συνεργασία μαθητών σε επίπεδο σχολικής μονάδας (διάρκεια 4 εβδομάδες): Οι μαθητές καθοδηγήθηκαν από τον υπεύθυνο καθηγητή και ενεπλάκησαν σε διαδικασίες αναζήτησης, αξιολόγησης και σύνθεσης πληροφοριών από συμβατικές και ηλεκτρονικές πηγές. Κάθε σχολείο ανέλαβε μια θεματική που ήταν ενταγμένη στο συνολικότερο πλαίσιο του αντικειμένου μελέτης του Δικτύου.

4. Συνεργασία όλων των συντελεστών της ηλεκτρονικής κοινότητας (διάρκεια 4 εβδομάδες): Στη φάση αυτή ενθαρρύνθηκε η συζήτηση και η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των ομάδων στα πλαίσια του Δικτύου συνολικά, για συγκεκριμένα θέματα, τα οποία είχαν ήδη προετοιμαστεί με τη συνεργασία των εκπαιδευτικών, του συντονιστή και του συμβούλου του Δικτύου. Η ηλεκτρονική συζήτηση (forum) έγινε μέσω της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο αυτό υπήρξαν πρωτοβουλίες με στόχο

- να ενεργοποιηθούν οι μαθητές και να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή τους
- να εμπλακούν οι μαθητές σε διαδικασίες αναζήτησης, εύρεσης, ανάλυσης και αξιολόγησης πληροφοριών που βρίσκουν μέσω του Παγκόσμιου Ιστού
- να διαμορφωθεί ένα περιβάλλον συνεργασίας και προβληματισμού
- να καθοδηγηθούν αποτελεσματικά οι μαθητές στη σύνταξη της έκθεσης-εργασίας και στην ανάπτυξη μιας παρουσίασης για το αντικείμενο μελέτης του Δικτύου.

5. Σύνταξη εργασίας (διάρκεια 2 εβδομάδες): Η τελική εργασία περιελάμβανε τις ιδέες, τους προβληματισμούς και τις προτάσεις των μαθητών κάθε σχολείου ή/και του Δικτύου συνολικά. Το υλικό των μαθητικών εργασιών, σε μορφή παρουσιάσεων και αρχείων κειμένου, αναρτήθηκε στην ηλεκτρονική πλατφόρμα και είναι διαθέσιμο σε όλα τα μέλη κάθε Δικτύου. Οι εμπειρίες από το Πρόγραμμα και τα αποτελέσματα των εργασιών των μαθητών παρουσιάστηκαν σε δύο ημερίδες, που διοργανώθηκαν στη Ρόδο και στην Κω, στις 27-6-2007, και συμμετείχαν μαθητές από τα διάφορα δίκτυα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η αξιολόγηση του προγράμματος έγινε αξιοποιώντας τα δεδομένα από τρεις διαφορετικές πηγές:

- Τις εκθέσεις αξιολόγησης των υπεύθυνων εκπαιδευτικών των σχολείων (20 συνολικά)

- Το ειδικό ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του προγράμματος το οποίο συμπλήρωσαν οι εκπαιδευτικοί κάθε σχολείου
- Τα στοιχεία της βάσης δεδομένων της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (log files) σχετικά με την εργασία, τη συνεργασία και τη συζήτηση των μαθητών.

Τα αποτελέσματα του προγράμματος αξιολογούνται, σε γενικές γραμμές, θετικά. Οι εμπλεκόμενοι μαθητές είχαν, για πρώτη φορά, την εμπειρία συμμετοχής σε μια κοινότητα που αξιοποίησε εργαλεία και μεθόδους εκπαίδευσης από απόσταση για ενημέρωση, επικοινωνία, συνεργασία και, τελικά, μάθηση. Αξιοποίησαν το υλικό που υπήρχε διαθέσιμο στην ηλεκτρονική πλατφόρμα ή βρήκαν μόνοι τους από άλλες πηγές. Ενεπλάκησαν σε διαδικασίες έρευνας και συλλογής πληροφοριών, οργάνωσαν συνεντεύξεις με τοπικούς παράγοντες και επαγγελματίες με στόχο υλικού και εμπειριών. Συζήτησαν με τους καθηγητές τους και τους γονείς τους για τις την καταγραφή αλλαγές και τις επαγγελματικές προοπτικές που διαμορφώνονται στο τόπο τους, λόγω της διάχυσης των ΤΠΕ στο χώρο της εργασίας. Επιπρόσθετα, ενημερώθηκαν και προβληματίστηκαν σχετικά με θέματα ΣΕΠ, καθώς και τη σχέση μεταξύ ΤΠΕ, εκπαίδευσης, αγοράς εργασίας και, ειδικότερα, τοπικής αγοράς εργασίας.

Από τις εκθέσεις αξιολόγησης των υπεύθυνων εκπαιδευτικών προέκυψε ότι οι μαθητές ανέπτυξαν σε ικανοποιητικό βαθμό δεξιότητες

- **επικοινωνίας**, καθώς ήρθαν σε επαφή με τοπικούς φορείς και επαγγελματίες με στόχο τη διερεύνηση των απόψεών τους για το υπό μελέτη θέμα
- **αναζήτησης, συγκέντρωσης και αξιοποίησης πληροφοριών** από συμβατικές και ηλεκτρονικές πηγές
- **χρήσης και αξιοποίησης των ΤΠΕ** με σκοπό τη διερεύνηση πληροφοριών, την επικοινωνία μεταξύ τους και την ανάπτυξη των εργασιών τους
- **ομαδοσυνεργατικής εργασίας, αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας**, με στόχο την υλοποίηση μιας ερευνητικής εργασίας τύπου project
- **σχεδιασμού, στοχοθεσίας, οργάνωσης και προγραμματισμού** στα πλαίσια της υλοποίησης της μελέτης τους.

Τα γενικά συμπεράσματα αποκτούν ιδιαίτερη σημασία για μια γεωγραφική περιοχή με τις ιδιαιτερότητες των νησιών της Δωδεκανήσου. Είναι χαρακτηριστικό το σχόλιο της Αλεξίας, μαθήτριας της Α' Λυκείου, όπως κατατέθηκε στο χώρο της ασύγχρονης συζήτησης (forum):

«...Θέλουμε να σας ευχαριστήσουμε για την ευκαιρία που μας δώσατε να μάθουμε και να πληροφορηθούμε σχετικά με τις νέες συνθήκες εργασίας και τις τεχνολογικές εξελίξεις! Δυστυχώς τα νησιά μας, δεν μας παρέχουν τα καλύτερα μέσα για να παρακολουθήσουμε αυτή την εξέλιξη, σε αντίθεση με άλλα μέρη ...».

Σύμφωνα με τις εκθέσεις αξιολόγησης των υπεύθυνων εκπαιδευτικών των σχολείων, η συνεργασία μεταξύ των μαθητών λειτούργησε ικανοποιητικά μόνο στα πλαίσια κάθε ομάδας-σχολείου. Τα στοιχεία της βάσης δεδομένων της ηλεκτρονικής πλατφόρμας επιβεβαιώνουν τη χαμηλή αλληλεπίδραση και συνεργασία ανάμεσα σε μαθητές από διαφορετικά σχολεία, ενώ σε μερικές περιπτώσεις υπήρξαν τεχνικά και λειτουργικά προβλήματα. Αρκετοί μαθητές ήταν διατακτικοί στο να εκφράσουν ιδέες και να ανταλλάξουν απόψεις χρησιμο-

ποιώντας την ηλεκτρονική πλατφόρμα. Χαρακτηριστικό είναι το σχόλιο μιας εκπαιδευτικού:

«Στο λίγο διάστημα που είχαμε στη διάθεση μας έγινε το καλύτερο πιστεύω απ' όλους μας... Σημασία έχει ότι τα παιδιά δούλεψαν σαν επαγγελματίες παίρνοντας τα στοιχεία των επιχειρηματιών και δουλεύοντας σε κλίμα χαράς και ομαδικότητας. Θα ήθελαν να είχαν τη δυνατότητα να συνομιλήσουν περισσότερο με τους συμμαθητές τους από τα Λύκεια της Κω και της Λέρον... Αυτό δεν έγινε δυνατό, κάτω από τις παρούσες συνθήκες... Είμαι σίγουρη ότι τον χρόνο θα πάμε καλύτερα».

Η αποτελεσματική αξιοποίηση των υπηρεσιών του Διαδικτύου στα σχολεία είναι ένα πολύπλοκο ζήτημα, το οποίο δεν θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί, σε όλες τις πτυχές του, στα πλαίσια του παρόντος προγράμματος. Στη βιβλιογραφία αναφέρεται περιορισμένη συμμετοχή και αλληλεπίδραση σε ηλεκτρονικές συζητήσεις ακόμη και από φοιτητές (Guzdial & Turns, 2000, Hara et al., 2000). Απαιτείται η ενθάρρυνση των μαθητών και η κατάλληλη καθοδήγησή τους, ώστε να διαμορφωθούν ευκαιρίες για ενεργητική συμμετοχή, αλληλεπίδραση και μάθηση (Mazzolini & Maddison, 2003).

Η κατάλληλη προετοιμασία των εκπαιδευτικών, ώστε να ανταποκριθούν στο ρόλο του **διαμεσολαβητή** και **διευκολυντή** των ενεργειών των μαθητών σύμφωνα με το μοντέλο της Salmon (2001), αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επιτυχία των ηλεκτρονικών συζητήσεων. Οι ενέργειες των εκπαιδευτικών θα πρέπει να στοχεύουν

- Στην υιοθέτηση μαθητοκεντρικών διαδικασιών που ευνοούν και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή όλων των μαθητών του Δικτύου
- Στην ανάδειξη θεμάτων προς συζήτηση μέσω ερωτημάτων που απευθύνονται στους μαθητές, επέκτασης των ιδεών των μαθητών και ανάδειξης νέων αξόνων μελέτης
- Στην ενθάρρυνση της συμμετοχής όλων των μαθητών του Δικτύου (παράθεση απόψεων, υποβολή ερωτήσεων στους συμμαθητές τους κ.λπ.)
- Στη διαμόρφωση ευκαιριών στους μαθητές για πρωτοβουλία και ανάδραση, αποφεύγοντας να απαντούν πρώτοι στα ερωτήματα που τίθενται στη συζήτηση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η εφαρμογή του παρόντος προγράμματος Δικτύων ΣΕΠ στο Ν. Δωδεκανήσου ήταν πιλοτική με θετικά αποτελέσματα για τους μαθητές και τα εμπλεκόμενα σχολεία. Η ηλεκτρονική πλατφόρμα μπορεί να αξιοποιηθεί περαιτέρω από τα σχολεία, σε τρόπο ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια και η επέκταση του προγράμματος. Για το λόγο αυτό αποφασίστηκε να παραμείνει το σύστημα ενεργό και να συνεχίσει να εμπλουτίζεται σε υλικό και κατά την επόμενη σχολική χρονιά.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι μαθητές δεν προετοιμάζονται από την ευρύτερη σχολική κοινότητα ώστε να εργαστούν ομαδικά, να συνεργαστούν μεταξύ τους, να αναζητήσουν πληροφορίες και υλικό από διάφορες πηγές (εκτός του σχολικού περιβάλλοντος), να αναλύσουν και να συνθέσουν δεδομένα κ.λπ., με στόχο την ανάπτυξη μιας πρωτότυπης εργασίας. Το Ελληνικό σχολείο

ευνοεί την ατομική εργασία και επικεντρώνεται σε διαδικασίες μελέτης (συνήθως αποστήθισης) του ενός και μοναδικού εγχειριδίου, επίλυσης τυπικών ασκήσεων και εκτέλεσης συμβατικών εργασιών. Από την άποψη αυτή, η καινοτομία των ηλεκτρονικών Δικτύων ΣΕΠ σε εκπαιδευτικές μονάδες, δύσκολα θα μπορούσε να είναι απόλυτα επιτυχής. Ανέδειξε όμως μια σειρά παραγόντων που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στο σχεδιασμό, στην παρακολούθηση και στην υλοποίηση μελλοντικών προγραμμάτων δικτύωσης σχολείων. Οι παράγοντες αυτοί αφορούν στην υποστήριξη των σχολικών μονάδων και στην κατάλληλη προετοιμασία των υπεύθυνων εκπαιδευτικών, ώστε να καθοδηγήσουν αποτελεσματικά την εργασία και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το πρόγραμμα αυτό υλοποιήθηκε στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ II, Πράξη 2.4.1ε «Εφαρμογή προγραμμάτων Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού σε εκπαιδευτικές μονάδες». Τελικός Δικαιούχος: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Claroline (2008). <http://www.claroline.net>.
- Guzdial M. & Turns J. (2000). Effective discussion through a computer-mediated anchored forum. *Journal of the Learning Sciences*, 9, 437-469.
- Hara N., Bonk C. J. & Angeli C. (2000). Content analysis of online discussion in an applied educational psychology course. *Instructional Science*, 28, 115-152.
- Jimoyiannis A. & Komis V. (2007). Examining teachers' beliefs about ICT in education: Implications of a teacher preparation programme. *Teacher Development*, 11(2), 181-204.
- Jonassen D. H. (2003). *Computers as mind tools for schools: engaging critical thinking*, NJ: Prentice-Hall.
- Mazzolini M. & Maddison S. (2003). Sage, guide or ghost? The effect of instructor intervention on student participation in online discussion forums. *Computers & Education*, 40, 237-253.
- Moursund D. G. (2003). *Project-based learning using information technology*. Eugene, OR: ISTE.
- Salmon G. (2001). *E-moderating: The key to teaching and learning online*. London: Kogan Page.
- Κόμης Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
- Τζιμογιάννης Α. & Σιόρεντα Α. (2007). Το Διαδίκτυο ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης. στο Β. Κουλαϊδής (επιμ.), *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής-δημιουργικής σκέψης*, 355-374, Αθήνα: ΟΕΠΕΚ.
- ΥΠΕΠΘ (2003). *Οδηγός σχεδιασμού, ανάπτυξης, εφαρμογής, αξιολόγησης και διαχείρισης προγραμμάτων ΣΕΠ σε σχολικά δίκτυα*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.